

MARINADA

La passió segons S. Mateu de Joan Sebastià Bach

L'Orfeó Català, en sa vida gloriosa, no té altra mira que arribar a la coneixença i interpretació de les obres cabdals. La ciutat de Barcelona pot enorgullir-se de poder oferir les grans solemnitats d'art diví. La riquesa d'elements musicals amb què compta Catalunya és d'una plenitud espiritual meravellosa. I el que més admira és l'interès que brolla de tots els indrets de la nostra pàtria i els sacrificis de molts romeus d'art qui conflueixen a la urbs ennoblits d'emoció estètica.

La passió segons S. Mateu de Bach és una obra que per sa immensa proporció va deixar d'executar-se a Leipzig tantost après de la mort del compositor immortal. Amb reduïts elements hagué d'estrenar-se la gran obra en l'any 1729. La seva interpretació en 1921 a Barcelona ha estat realitzada per més de 400 executants: Orfeó Català, nombrós chor d'infants, orquestra de 90 professors. Solistes vocals: Andreu Fornells, sopran; Concepció Callao, contralt; Emili Vendrell, Tenor; Georg A. Walter, tenor; Ricard Fusté, Baríton; Sandro Griff, Baix; Angela Esquerdo, sopran; Pilar Roca, sopran; Matilde Ensenyat, sopran; Josep Basté, baríton; Ramon Crespo, baríton. Solistes instrumentals: Professor Fritz Flemming, Kammervirtuós i oboè solo de la gran òpera de Berlin, oboè d'amor; Eduard Toldrà i Josep Recasens,

violí; Gaspar Cassadó i Antoni Planas, violoncel. Grans orgues: Dr. Albert Schweitzer de Strassbourg; Director, Lluís Millet.

Tals elements amb assídua i consciencuda preparació havien d'oferir una filigrana de perfecció. Tota la massa d'artistes assolí una meravellosa unitat. L'esperit, des de l'inici, quedava pres de la sublim volada inspirativa i dels encisos d'execució.

Els chorals de l'obra ostenten la característica factura: ben clàssics, d'un tall regular, ajuntant la inspiració a la severitat. Les àries regalimen gràcia italiana. I l'orquestra, amb matisos i figuracions, broda el text hieràtic d'una faisó insuperable. Avarca la proporció major en l'obra el cronista amb sos recitatius. Indubtable que musicalment els recitats de l'Evangelista són veritables models, que En Vendrell interpretava amb un fresseig exquisit, insuperable. Tremolem en arribar a tal punt d'abocar la nostra impressió personal, com qui amb veu importuna torba la majestat d'un temple; però, tot reverenciant humilment l'art superior, nostra sinceritat ens obliga a dir que preferim per a música de crònica litúrgica una melodia gregoriana: s'avé millor amb el sentiment religiós.

El goig que produeix la gran obra a la primera audició ens fa imaginar el que hauran sentit i fruit tots els intèrprets en la llarga etapa d'estudi. Els homes qui passen el temps en eixos estudis i goigs han d'ésser per força, homes superiors, honor i pretz de Catalunya.

Un silenci de temple va dominar en tot el transcurs de l'execució. El públic semblava resar. Les dames hi acudiren, primmirades en llur vestit; sols s'hi veia, com un grop, un escot escadusser. La multitud commosa, pendent de la bellesa de l'obra, havia de respirar amb tortura a la fi de cada fragment per ço què era privat l'aplaudir. Però al final era lothom que s'esplaiava en l'aplaudiment frenètic, essent bell de veure com els artistes estrangers, col·laboradors en la gran obra, aplaudien amb entusiasme el gran Millet. Llur veu dirà altament a l'estranger de què és capaç la nostra Catalunya.

Notes històriques i explicatives

Bach escrigué dugues grans Passions: una segons l'Evangeli de Sant Joan que fou executada en 1723, l'altra segons Sant Mateu, la composició de la qual data de l'any 1728.

Aquestes Passions en musica estaven destinades a ésser executades en les Vespres del Divendres Sant a l'Església de Sant Tomàs de Leipzig dividides en dugues parts; la primera abans del sermó i la segona després. Cap notícia ens ha arribat de la impressió que la Passió segons Sant Mateu pro-

duí a sa primera execució, que s'escaigué el Divendres Sant, 15 d'abril de 1729. La comunitat de clergues de Sant Tomàs degué trobar-la probablement... massa llarga. En les necrologies consagrades al mestre, ningú insisteix sobre la grandiositat d'aquesta obra, la qual deixà d'executar-se a Sant Tomàs després de la mort de Bach.

Fèlix Mendelssohn Bartholdy fou el primer músic que n'estimà la valor a la lectura de la Partitura autògrafa que tingué ocasió d'examinar a Berlin. Mendelssohn tenia aleshores vint anys. Ell i sos amics decidiren montar l'obra a la Singakademie (Acadèmia de cant) de Berlin, malgrat les mofes dels músics contemporanis, els quals trobaven que aquesta «vella musica» estava irremissiblement condemnada a l'oblit. Persistí, no obstant, Mendelssohn en sos propòsits, i la Passió segons Sant Mateu fou executada l'onze de Març de 1829... cent anys després de la primera execució a Leipzig. El públic en restà corprès. El 21 de Març del mateix any, aniversari de la naixença de Bach, fou executada novament malgrat les intrigues de Spontini, qui dirigia aleshores l'orquestra reial de Berlin.

La Passió segons Sant Mateu està escrita per a dos chors. L'orquestra es compon d'instruments d'arc, d'oboès i de flautes; l'ús de les trompetes estava prohibit durant la quaresma. L'orga executa els baixos i les harmonies, donant fonament i cohesió a la polifonia tan complicada que resulta del contrapunt de Bach.

A més dels oboès ordinaris, emplea també Bach en Passió els *oboès d'amor*, tan injustament abandonats en l'orquestra moderna. En una ària (n.º 66) confia el *solo* instrumental a la *viola «di gamba»*, que es pot reemplaçar pel violoncel. En quan a flautes, Bach no empleava, com es sap, res més que flautes de fusta, molt més sonores que les flautes de metall modernes. Per a certs *solí* es pot permetre l'ús de la flauta de metall, per la seva més gran facilitat en produir el so que la flauta de fusta; més, per regla general i especialment per la acompanyament dels chors de la Passió, es deuria utilitzar sempre, a causa de la sonoritat, la flauta de fusta. Malauradament aquesta és avui caiguda en un desús gairebé general.

Quants choristes i instrumentistes tenia Bach a sa disposició per a l'execució de la Passió? A tot estirar, una trentena de cantaires i altres tants instrumentistes! I encara cal preguntar-se si veritablement pogué enquibir tanta gent en la tribuna assats exígua de Sant Tomàs de Leipzig.

Cada chor de la Passió no estava compost més que de dotze a setze cantors! I eren els choristes més entrenats els que cantaven els *solí*! Les àries per a sopran i per a contralt eren, doncs, executades per nois. Certament, algun dia es retornarà a aquest costum, car la més bella veu femenina no s'acorda pas perfectament al timbre i a l'atac exigits per la musica de Bach. Tota musica, per a ésser perfectament «veritat», deu ésser donada amb els mitjans propis per a els quals fou pensada.

A l'època en que Bach donà la Passió segons Sant Mateu, el seu chor i la seva orquestra estaven en un estat deplorable. Això ho sabem per una memòria que el mestre endreçà en 1729 al Senat de la Vila de Leipzig. Els choristes i els instrumentistes es reclutaven entre els interns del col·legi de Sant Tomàs. Doncs veu's aquí que, contra l'opinió de Bach i contra el reglament en ús, s'havien començat a admetre en aquell internat deixebles que ni tenien veu ni qualitats musicals! La primera execució de la Passió degué, per tant, ésser ben defectuosa. Quin sofriment per al geni de Bach haver de donar la seva obra en aitals condicions!

Avui en dia tenim grans chors per a executar la Passió, mes se'ns presenta el greu problema de l'equilibri entre el chor i l'orquestra. Bach, en principi, tenia tants instrumentistes com choristes; sa partitura ho demana. L'orquestra *no acompanya*; és un chor sense paraules, mes tan important com el chor de cantors. La part confiada a la flauta o a l'oboè deu imposar-se a l'oient amb la mateixa netedat que la dels soprans! Així que és coberta i esdevé indistinta, la partitura no és donada ja com Bach desitjava.

Cada dia es reconeix més i més la importància d'arribar a una orquestra equivalent a un gran chor. En Siegfried Ochs, en ses grans audicions de Bach a Berlin, emplea per la Passió: 24 primers violins, 20 segons, 16 violes, 12 violoncels, 10 contrabaixos, 6 fagots (per a doblar els contrabaixos) i un nombre relatiu de flautes i oboès.

En les àries, naturalment, els instrumentistes es redueixen a un nombre molt més petit.

Es conserva de la Passió segons Sant Mateu la partitura escrita sencera de la mà de Bach i també les parts de chor i d'orquestra, copiades per ell mateix. Aquestes parts es troben a la Singakademie de Berlin i la partitura a la biblioteca reial de la mateixa ciutat. La partitura no és la que Bach escrigué i usà per a l'estrena de la Passió en 1729, sinó una bella còpia que en feu al tornar a donar l'obra ulteriorment.

ALBERT SCHWEITZER.

Qüestions culturals

Ratificació

Dèiem darrerament que estàvem d'acord amb les bases presentades per les ponències sobre la construcció d'escoles graduades a la nostra aimada vila. Encara tenim el mateix criteri i ens proposem defensar-lo amb arguments des d'aquestes columnes.

La construcció de les dues graduades en edificis independents i a planta baixa és una qüestió que ja ningú combat. Hi estan conformes els mestres, la comissió «Pro Escoles», la Inspecció provincial de 1ª ensenyança i el Rector de la Universitat de Barcelona, és a dir, tots els qui han d'intervenir en l'aprovació del projecte definitiu. Aquesta circumstància ens relleva de parlar-ne.

Passem a dir quelcom de les bases redactades per En Josep M.ª Andreu i N'Anna Moncanut, actuals directors de les escoles.

Nombre d'alumnes. — Es fixat de 500 per a cada escola tenint en compte la matrícula de cursos anteriors en els quals ha passat de 400, el probable augment d'assistència i les exigències d'una graduació força ben orientada. Si anéssim a buscar el veritable cens escolar, probablement sobrepujaria aquesta xifra, calculant-ho, com ho fan els estadistes menys exigents, a raó del 15 per cent de la població total; però ja sabem que en les poblacions fabrils d'alguna importància, per causes diverses, no tots els infants compresos entre els sis i els dotze anys van a l'escola pública.

Superfície total del terreny. — La que proposen per a cada graduada, incloent-hi la del terreny destinat a camp escolar i la de l'edifici, es de 5,000 m.² A l'igual que els reglaments francesos, es demanen 10 m.² per alumne, que no és cap exageració, puix el pedagog espanyol En Pere d'Alcàntara Garcia, vint anys enrera, ja en demanava al menys vuit. D'aleshores ençà, el concepte primitiu d'escola de primeres lletres ha evolucionat bastant; l'escola contemporània tendeix a convertir les aules en laboratoris bioquímics on reaccionin i es despleguin integralment totes les energies anímiques i corpòries dels futurs ciutadans. I això es logra adaptant les dependències a les condicions especials de tasca tan delicada. Avui no és rar veure traspasada aquella xifra: en les escoles Ribas, de Rubí, corresponen 50 m.² per alumne.

Nombre de classes. — Segons el R. D. de 28 d'abril de 1905 publicat

pel Dr. Cortezo, pedra angular d'on arrenca la legislació tècnico-higiènica a Espanya, la capacitat de les classes se calcularà, quan més, per a 40 o 45 alumnes en l'ensenyament graduat. Les ponències han estat indulgents al assenyalar-n'hi 50; a fi de que vingués just per a formar 10 graus: dos de pàrvuls, dos de mig i dos d'ampliació. L'espai de 1'50 m.² per alumne és el mínim que aconsella el Museu Pedagògic Nacional de Madrid.

Urinaris i waters.—No cal que ens hi esforcem en remarcar la necessitat de que siguin higiènics, de sistema modern. Per terme mig, deu haver-hi un urinari per cada 15 alumnes i un water per cada 20.

Rober. Sala per a guardar el material d'ensenyament—Es per raons d'higiene i d'estètica recomanada aquesta per En Manuel B. Cossio, una de les autoritats més eminents en qüestions pedagògiques, que es proposa el rober fora de les aules. Amb majors motius el material didàctic ha de guardar-se en una sala independent, puix com que tots els graus de l'escola han de poder servir-se'n, el no fer-ho així seria un gros obstacle per a la disciplina i per a la bona marxa de l'ensenyament.

Museu. Biblioteca.—En moltes escoles s'hi destina una sola habitació per als dos objectes, tal com es demana. La satisfacció de veure exposat en el museu un mineral recollit en un passeig pels afores de la vila, un aparell de Física fet per mans infantils amb materials de poc cost, una reproducció en fang d'algun monument notable, una petita col·lecció de plantes de la localitat, etc; per a l' infant és un estímul profitosíssim; el museu té una valor incalculable, quan mestres i deixebles li donen vida, renovant-lo constantment, sempre en vies de perfecció. I la biblioteca! En la biblioteca de l'escola els professors haurien de trobar-hi llibres de consulta per a preparar còmodament certes lliçons, i els deixebles haurien de tenir-hi també llurs llibres i algun periòdic infantil per a llegir no sols en la mateixa sala, sinó a casa llur com es va generalitzant en molts centres docents de la nostra terra.

Sala per a treballs manuals.—Fullejant els plànols de la Mancomunitat de Catalunya i els de la Caixa d'Estalvis i Pensions per a la Vellesa, de Barcelona, vindrem en coneixement de la grandiosa importància que es concedeix avui en dia als treballs manuals. Hi hagué un temps, a darrers del segle XVIII, que els mestres cregueren haver descobert la clau de l'ensenyament amb els principis d'intuïció assentats per l'immortal Pestalozzi; modernament la Doctora Montessori no s'accontenta en mostrar objectes, sinó que entrega el material al deixeble perquè investigui sol i aprengui tot jugant; més, com que la llei de l'evolució és inevitable, el sistema de John Devveí va guanyant cada dia més adeptes. En qué consisteix? En síntesi, ve a preconitzar el treball manual de l'alumne com a fonament de l'obra educativa. Palamós ha de tenir-ho en compte.

T. Muntaner

Paraules de comiat

Elegia

Conta la gent de muntanya que ha baixat suara al pla
dels cingles de Vallvenera i els comals de Romanyà
que a les nits, quant tot reposa, s'ou un estrany panteixar
com si sortís de la terra, com d'algú que vol plorar,
i una veu potentia i fonda d'aquest modo sol parlar.

—Adeu terres de ma pàtria, de la Selva i l'Empordà;
jo me'n vaig de Catalunya, jo me'n vaig per no tornar.
Fa tres segles que m'hi saben; pel suro més gros i sà
cinc hores a la rodona m'han sentit anomenar.
Pregunteu-ho als trefinaires de Sant Feliu i Cassà,
de Palamós i Calonge, i si algun encara n'hi ha
prou que'n servaran memòria del suro de Romanyà.

S'han encés estranyes guerres que el món han fet trontollar,
els suros de l'encontrada be se'n deuran recordar,
que les destrals nit i dia no paren de rosegar
tantes suredes germanes que amb tristesa veig delmar.
En altre temps, els pagesos prou les sabien guardar;
si a carboners contractaven sols havien de tallar
els suros vells o xacrosos i els espessos de mal gra.
Com en antics sacrificis, allí els feien carbonar
i el fum, l'ànima del suros, s'escampava bosc enllà.
Ni aquest consol ara ens resta; els qui ens venen a arrencar
sòn colles de gent pagada que tot s'ho han d'emportar
pelegrí, escorça i llenya, ni un bri deixen per cremar,
i es veuen les serres nues com després d'un huracà;
propietaris d'eixes terres, què hi vindreu ara a pelar?

Al redós del meu brancatge jo hi he vist eixoplugar
els caçadors de la terra perseguint el porc senglar
servint-los molts cops de guaita. Deu sap els que he vist matar!
Els peladors, de llur fato me nomenen guardià
i els dono ombra amistosa a l'hora de reposar.
Cada any el cucut, quan torna per l'abril, ve aquí a cantar,
i els tudons d'aquestes serres s'hi venen a soleiar
recercant més glans gustoses cada dia al fer-se clar.

Tants idil·lis com jo guardo cap suro els pot esmentar,
car sempre que una parella festejant ve a descansar,
sota mes branques l'acotxo perque els serveixi d'altar.

El temps de les meves glòries no és més que un record llunyà;
ara els trefins ja no valen, ningú vol apreciar
aquell valor que tenia el bon suro català
¡i fan els trefins d'engrunes i els taps els han d'emmotllar!!
Les ampolles que tapava ja les podien tastar
els gurmets de més prestigi i els de més fi paladar;
amb l'estrèpit que movien els meus taps, al destapar
les ampolles de Xampanya, lograren fer alabar
en tots els banquets d'Europa l'indústria de l'Empordà.

Sento els butxins que s'acosten amb llur fatídic picar
de destrals que mai no paren ni els xerracs de xerracar;
de suros ve ls ni de joves cap ne saben perdonar,
ara en cau un... ara un altre...; a tots els veig capolar
amb un escriuir de branques que el cor me fan esglaiar.
Adeu terra catalana! jo me'n vaig per no tornar!
La meua hora ja s'acosta... ja son aprop... aquí... ah!
butxins, canalles! La vida com me costa de deixar!
Els tords l'any vinent, quan tornin, no tindran on reposar;
el cucut, per més que cerqui, tampoc me sabrà trobar,
i els tudons que de mes branques se venien a ajocar
ja no'n trobaran ni rastre, ni una estella ni una gla!

Abans la vida no em manqui sols me cal acomiadar
dels amos de les suredes que les fan malbaratar.
Per un trist punyat de plata ara ens veneu com a un ca
després que amb la nostra pela vos hem dat un bon passar
i us hem enriquit com prínceps, ¡així ens ho sabeu pagar!
Mes ah! que també vostra hora fata'ment arribarà
quan no tindreu temps que deixi lloc per podè-us esmenar.

¡Podreu pelar vostres tress quan ja suros no hi haurà!
Dels petits, per més que creixin, no en treureu ni un moç de pa,
que encar que es peleu tres voltes ni el treball vos pagarà.

Llavors serà l'hora amarga; l'hora que haureu de purgar
les injustícies comeses amb el suro català.

Descalceu, butxins, ma scca; mes arrels heu de segar
una a una, i perseguiu-les, que fan de bon obirar,
¡els llamps m'han respectat sempre, vosaltres m'heu de matar!

Tal és la veu que han sentida persones de seny molt clar
a la nit quan tot reposa; no podria assegurar
si és veritat o somni ço que acaben de contar;

més jo tinc per cert que els suros si es poguessin expressar veient la guerra implacable que cada jorn més se'ls fa, d'aquesta faisó ho dirien, o en nom d'ells llur capità que s'alça potent encara dels cingles de Romanyà.

LLUIS BARCELÓ I BOU

L'Avi Sendra

Records d'infant

L'avi Sendra era conegut en tot el poble. Se'l veia sempre de bon matí, vora la platja, enraonant amb els pescadors quan tornaven de llevar nances i armides, o be, al caient de la tarda fumant sa pipa, amb altres pescadors que, vells com ell, no podien treballar en la tasca de la vida marinera.

Era l'avi Sendra un vell patró de setanta anys, qui en sa juvenesa havia corregut totes aquelles mars de la rodalia i fins havia fet de nostramo en nau de moltes veles que feia la travessia d'Amèrica: això li donava to d'home entès en l'ofici, i era consultat en els assumptes de difícil solució, donant sempre consells i mides acertades. Era alt i prim com un rem; eixut de cara, de pell bruna i d'una barba punxaguda i tirada cap endavant. Sos ulls, petits i bellugadissos era lo més viu que tenia en son cos, potent encara, malgrat sa edat avançada. Vivia amb son fill Cisquet, emmaridat amb Na Munda, als qui havia donat, des d'alguns anys, el govern de sa casa i de quatre embarcacions de pesca.

Déu no volgué que En Sendra ho fos, de fet, d'avi, i tal volta és per això que m'estimava, tant a mi. Jo el corresponia amb deliri i el considerava com un ésser més de la meua família.

Tots els vespres, en sortint d'estudi i després d'haver berenat, me n'anava cap a casa seva—una casa blanca i lluminosa davant la mar—i ja el trobava assegut al carrer fent nanses de jonc, sa ocupació predilecta.

—¿Quina em contareu, avi, avui?

—Encara més,—contestava el vell mariner amb poc dissimulat enuig—Ni que et contessin tantes rondaies, com grans de sorra hi ha a sa platja ne tindries prou.

Però no es feia pregar gaire. M'assentava a son costat; ell treia sa pipa inseparable, l'encenia i començava la narració d'una de les mil fantàsiques llegendes en les que sempre hi sortia la mar, la seva enamorada.

Sa parla era tant encisadora que em captivava enterament. Mos ulls in-

quiets de nin esguardaven fixos sa boca de la que tant belles paraules ne brollaven, com si volgués preveure la fi del que m'esplicava. Quan a voltes s'aturava per tornar encendre sa pipa, jo, frissant d'inquietud preguntava:

—I què més, avi?

—Llampus de marrec—contestava—atura't home que d'aquí as vespre ja n'hi ha prou de temps per acabar... ont erem?

I una volta reprès el fil de la rondalla, continuava sa peroració interrompuda només per contemplar de tant en tant, la mar que allà, davant nostre estenia les seves aigües fins a l'horitzó

Una tarda aní a cà l'avi Sendra. Aquest no era a la porta com de costum. Vaig entrar i poguí oir la resta d'animada conversa entre l'avi Sendra i son fill.

—Tant es que estiris com que amollis que poc en treuràs res,—deia l'avi Sendra—estic completament decidit. La sortida serà demà mateix de matina-da.

—Però, contestà son fill, bé voldreu que us hi acompanyi.

—No, de cap manera. Solament vindran en Nando i En Quim, els meus antics companys de pesca. Vull rodejar-me d'amics vells per ma darrera expedició marinera; anirem fins a Barcelona i arribarem a cal teu germà a veure que fa per llà. Si tu sabessis l'alegria que tindrè demà a l'agafar altre volta el timó de la *Primera*. Fins sembla que tornaré vint anys enrera quan ple de joventut, atravessava aquests mars desafiant valentment tots sos perills. Fa cinc anys que no he trepitjat la coberta de cap barca, cinc anys!, quan abans eren pocs els dies que romanía en terra. Es per xo que preveig que la candela de la vida se m'apaga, vui anar a donar l'adeu a la mar que després de vosatros i de la teua mare, que al cel sia, és a qui més m'estimava de la vida.

I l'hereu, commogut, comprenent que tot prec per dissuadir-lo fora inútil, digué:

—Feu lo que volgueu, pare.

L'avi Sendra eixí de casa seva; son esguard era d'una intensa alegria. Jo, que havia sentit sens perdre mot la conversa anterior, aní a trobar a l'avi tot dient-li:

—Es a dir que us en aneu, avi?

—Si, noi, contestà tot girant-se.

Després em contempla una bella estona; no se que llegí en mos ulls i en mon esguard, que afegí.

—Demana a cà teua si volen deixar-t'hi venir.

No vaig pas tenir espines als peus. Sens donar-li contesta aní corrents cap a casa, foll d'alegria al pensar que anava a fer un viatge per mar, tantes voltes somniat, i que anava a Barcelona, la gran urbs desconeguda de la que mil voltes m'explicaven coses fantasioses.

Al arribar a casa, exposí a mos pares tot lo que havia sentit de la conversa anterior sens oblidar la invitació de l'avi Sendra.

Mon pare s'oposà resoltament a deixar-me fer la folla expedició marinera, al·legant els perills a que m'exposava. No hi valgueren ni precs, ni llàgrimes ni exclamacions: fou endebades. Adeu il·lusions forjades en un instant! Adeu viatge! Tot s'havia enrunat com castell vestit en munt de sorra.

Devallí cap baix i pensatiu. Una idea se m'ocorregué de cop i volta que de moment volguí rebutjar. Però vaig anar-hi pensant; era tan captivadora i se'm apoderà tant de mon ànim, que, tot eixugant-me els ulls amb el revers de la mànega, aní a la platja ont hi havia l'avi Sendra tot atrafegat, arreglant la barca per la propera expedició.

—Avi,—li diguí atansant-m'hi i amb cert misteri.

—Què?—em contestà.

—D'allò, a casa m'han dit que sí.

—Bé, doncs,—contestà,—demà a trenc d'auba serà la sortida.

Tenia el meu plan format.

En tota la nit no poguí clucar ull i rebolcant-me pel lit pensava en lo que anava a fer. Fugir de casa, tant mateix, era cosa molt grossa i fins me'n penedia d'haver donat paraula a l'avi Sendra.

Estava quasi bé per no moure'm del llit i deixar-ho córrer tot; però i si l'avi venia a picar a la porta pensant que m'havia dormit? Quin enrenou, llavors! Després se'm presentava davant la perspectiva del viatge, tan encisador. Va, em diguí a mi mateix; me'n vaig i siga lo que Deu vulga.

Obrí la finestra del carrer. El silenci més profund regnava. De tant en tant, i com cant de sirena atractiva, se sentia el soroll de les onades com morien en la sorra; aquell cant de la mar de tan dolces melodies.

Em vestí poc a poc i de la manera més pausada, com facinerós que va a cometre un crim, i vaig eixir. El carrer era enterament desert; ni una ombra enlloc, i esbandit per la claror de la lluna, que, com ull obridor de la meua malifeta, allà en el firmament, se destacava entre una garba d'estels lluents i parpallejants.

Caminava depressa envers la platja. El rellotge de la vila donà tres compassades batallades que sonaren fort en la calma d'aquella nit serena.

En ésser a la platja vaig donar una mirada arreu; ningú. La barca de l'avi Sendra estava a ran d'ones esperant-nos, mes no hi havia cap dels companys d'expedició. Serà que encara és d'hora i els esperaré, vaig pensar. Aquella solitud m'impressionà i no sé per què la por em corprengué. Per distreure'm volguí cantar, més em dissuadí la temença d'interrompre el cant dels galls, que anunciaven l'auba que no tardaria en apuntar.

Al cap d'una estona vegí una ombra que s'atansava. Promte vegí que era En Nando, el qual des d'un tros lluny em digué:

—Em sembla noi que has matinejat endebades.

—I això!

—Tal com sents; ahir a latarda es veu que va agafar un aire l'avi Sendra i, si serà res, que si no serà, avui al matí, al anar-lo a cridar, no s'ha pogut llevar. Així, noi, ja pots entornar-te'n as llit que jo me'n vaig a goitar quina cara farà es sol a l'eixir.

Tristament emprenguí el retorn i pel camí pensava si havia sigut un avís de Deu aquell incident; i amb més cura i silenci que a l'eixir, vaig ficar-me al llit sens poguer clucar més ull.

De bon matí ja mos pares em donaren la mala nova i, fingint gran sorpresa, en pocs moments vaig ésser a casa l'avi Sendra. Estirat damunt del llit jeia el pobre malalt amb la faç adolorida; amb prou feines el reconeguí. Em mirà amb ulls entelats:

—Ja ho veus—em digué—Deu no ha volgut que em despedís del mar. . ja no podré fer-ho més.

—Bé home, afanyeu-vos a gorir que bentost hi anirem—afegí en Nando que amorosament no es movia del costat del malalt.

Jo plorava; no sabia que fer. Llavors senti tot d'una el meu gran apreci per aquell home tot cor i bondat que sens esser-me res, tan gran estimació sempre m'havia tingut. No era jo sol qui se'n planyia de la gran dissort; una munió de vells del poble eren a la cambra asseguts sobre caixes de mariner, i capbaixos amagaven una llàgrima.

La Munda me'n feu anar; jo no ho volia, i en ésser a la entrada de la casa sentí al metge que baixet deia a l'hereu entristit:

—No hi ha res a fer. L'atac ha sigut mortal

La campana lentament tocava a mort. El poble era tot silenci i fins el caient d'aquella tarda d'istiu semblava trista per la defunció de l'avi Sendra.

L'enterrament pujava silenciós la costa, en cerca del casal de la Pau. Es més íntims amics duïen la caixa i tots els mariners del poble eren al seguici volent donar comiat a son amic i protector. Fins la mar se'n planyia de la mort de son fill predilecte.

De cara al mar reposa en sa tomba: és blanca i lluminosa com sa casa. Cada día li portava un ram de flors i a mi em semblava que des d'allà també sentia ell com sempre, la salabor de l'oreig marí i el cant de la mar.

JOSEP AYESTA I BOIX.

Palamós 4 Febrer de 1921.

Crònica local

Mala impressió! Per trobar-la semblant hem de remuntar-nos al pànic de l'esclat de la guerra europea. En moltes fàbriques palamosines es fan només tres o quatre jornals; la saturació de pessimisme no s'aprecia aquí encara per la bona sort que la Corchera Internacional i En M. Palet, treballen plenament; apart dels discs, dona feina el tiratge però tots el altres rams de la fabricació estan estancats; hi ha aquí, com arreu, una falla de numerari esparveradora: així veiem arribar les pignoracions dels Docks a més de sis milions de pessetes. El tràfec del port perdura encara contribuint-hi en gran part els carregaments de fusta d'Àfrica amb destí a la fàbrica dels senyors Brillas i Pagans de Celrà.

El mes passat hi hagué conflicte entre l'Ajuntament i els carnisers respecte dels preus de venda de la carn, arribant després de molts de parlaments i mitings a sol·lució. Ara entre els flequers n'ha sorgit un altre. Per mor del primer, no poguérem menjar bifeccs durant molts dies; per causa del segon hem de continuar menjant pa sec al matí. Pa i carn s'han baixat de preu.

La Quaresma no estronca e's balls. Al Centre Federal, al Port, al Centre Econòmic han ofert els joves la pinyata. En la gran sala de El Port, un billar nou fa divertir molts socis. En el Casino «La Union» continua la preparació d'un estipendi per als balls de Carnaval i Festa Major, donant lloc el projecte a controvèrsies. Un cuejament de lluita s'és vist a l'Ajuntament amb un recurs en contra l'acord de la llista de compromissaris: el recurs fou retirat i la lluita, per tant, acabada.

Pot ben dir-se que Palamós no és estatge de còmics. Sojornen a Palafrugell i aquí es deixen veure un cop a la setmana Companyia de sarçuela ha posat les obres «Soldaditos de plomo», «Agua, azucarillos y aguardiente», «La cara de Dios», «El Rey que Rabió» Les entrades, regulars.

D'una festa bonica disfrutaren la majoria del nostre Orfeó: un àpat a la delitosa pineda d'En Vilahur a la Fosca, exquisidament servit per En Martí Dalmau. Bon punt restaurats, tots el cantaires refilaren en el bonic paratge, com alegres aocells. Era un bell espectacle: la claror tombava en el silenci del bosc, les cantúries patriòtiques sentien el ritme de la mar.

Ja es pica la grava a la carretera de S. Feliu de Guixols. Desitgem que s'activi la feina perquè els viatgers no hagin de sofrir el moviment tempestuós dels vehicles. Un temporal de llevant no gaire fort esbotzà la part de l'escollera que ja era clivellada. Fa pena de veure la boca immensa en aquell mur. Sabem de bona tinta que el projecte de reforma és enviat a Madrid, projecte acertat perquè és el de formar escollera complerta a l'antiga faisó i tal com és constituït el bon port de Castelló de la Plana. Es d'esperar que s'aprovi i es realitzi amb urgència, així com també el de perllongació de la dita escollera. Prossegueixen amb èxit les gestions del desviament de l'Aubi, així com també les de construcció dels Edificis Escolars. L'Alcalde Sr. Gafas treballa activament.

Per al reemplaç de 1921, només foren inscrits 37 minyons; n'és causa el que molt joves s'han allistat al servei de marina.

Com si ja fos amb mires del benefici, que pugui reportar la proximitat dels Edificis Escolars, es construeixen dugues cases vora el lloc on han d'ésser aquells emplaçats.

Amb tant o més interès que una elecció de Diputats a Corts, s'és celebrada l'elecció d'Administrador de la Cooperativa de Consums, quedant elegit per gran majoria de vots En Josep Lladó.

Ha marxat de Palamós l'Ajudant de Marina En Leopoldo R. de Rivera. Per substituir-lo ha de venir el Sr. Hernández.

Ja fa dies que comença les tasques en la Gerència de la Corchera nostre amic En Didac Garrell, qui està ben joïós d'haver pogut rependre la vida palamosina. En Joan Reig, guanyà, fa poc, el títol de telegrafista, tenint empleu actualment a Barcelona.

Els nostres esportistes han jugat al camp de foot-ball amb una ostentació de noves forces, totes de bona voluntat. Això i la creació d'un segon team conseguiran la reorganització tan necessària, garantia de bells triomfs.

Necrològiques

N' Enric L. Roura

Ha mort a Barcelona aquest gran comerciant i financier deixant una de les millors fortunes de l'Empordà. Llega a Calonge un Hospital. En sa joventut va fundar una casa comercial a Edimburg. La seva firma és honorada amb gran prestigi en tot Anglaterra. Profunditzava els assumptes d'hisenda. Havia figurat com a Diputat Provincial del nostre districte. (A. C. S.)

En Xavier Monsalvatge

Al bo de la vida ha finat a Olot on nasqué l'home qui fou per Girona un dels puntals de la vida de cultura. Comptava amb una exquisida gràcia de escriptor que era ben de dordre que no conreués amb més assiduitat. La seva convivència feia florir un món de simpaties. (A. C. S.)

Moviment del port.

Vaixells entrats durant el mes de Febrer de 1921.

1, Vapor, Monassir, (inglés); 2, vap., Itálica; 3, veler, Dolores Casadevall; 4, vap., Rom, (inglés); 5, vap., Ciscar, (inglés); 6, veler, Estrella del Mar; 7, vap., Bankdale (inglés); 8, vap., Hispania, (suec); 9, vap., Corbes, (inglés); 10, vap., Poeta Arolas; 11, vap. Jovellanos; 12, vap., Jacinto Verdaguer; 13, veler, Joven Paquito; 14, veler, Montserrat; 15, vap., Española; 16, veler, Ana Maria; 17, vap., Trini; 18, veler, Lylyta; 19, veler, Joven Paquito; 20, veler, 2.ª Carmencita; 21, veler, Ana Maria; 22, veler, Joven Paquito. —Total, 22.

Operacions de la Caixa d'Estalvis Mes de Febrer de 1921

Nombre d'imposicions	Quantitats imposades	Reintegras	Quantitats pagades	Llibretes noves
131	5256'96	23	4718'57	3

Registre civil Mes de Febrer

Naixements.—1, Maria Margarit i Robosté.—2, Estrella Figueras i Reverter.—3, Palet i Pallí.—4, Joan Gombau de Caps.—5, Francisco Mundet i Perpinyà.—Total, 5.

Matrimonis.—1, Maximino Garrido i Llubes amb Aurelia Rodriguez i Lozano.—2, Pere Deulofeu i Paradedà amb Dolors Saló i Pages.—3, Josep Carcasés Zurita amb Maria Riera i Pagés.—Total, 3.

Defuncions.—1, E meralda Arenas i Comas, 22 anys.—2, Josep Gafarot i Sala 66 anys.—3, Sebastià Candet i Santapau, 74 anys.—4, Josep Coris i Peric, 59 anys.—5, Gabriel Porro i Molla, 23 anys.—6, Carme Illa i Casamiquela, 42 anys.—7, Joan Valls i Vila, 79 anys.—8, Miquel Alsina i Callol, 47 anys.—9, Angela Bartolomé i Sagarra, 80 anys.—10, Josepa Serramià i Serra, 37 anys.—11, Angel Alguacil i Marc, 3 mesos.—12, Paula Lloret i Palet 76, anys.—13, Joaquina Casanovas i Buhigas, 50 anys.—Total, 13.